

УДК 37.013.42

КУЛІНЧЕНКО Олександр Сергійович,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри гуманітарних дисциплін,
проректор з адміністративно-господарської та соціально-виховної роботи,
Державний університет інфраструктури та технологій
e-mail: kulinchenkooleksandr@gmail.com

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ

Обґрунтовано потребу в впровадженні систематичної підготовки майбутніх педагогів до впровадження медіації в навчальних закладах. Розкрито суть поняття готовність майбутніх педагогів до впровадження медіації, його структуру, показники та рівні розвитку. Розроблено алгоритм підготовки студентів педагогічних спеціальностей до медіативної практики та досліджено його ефективність в умовах вищого навчального закладу.

Ключові слова: медіація; шкільна медіація; медіатор; відновні практики; готовність; конфліктологічна компетентність.

Постановка проблеми. Актуалізація питання миробудування та мирного вирішення конфліктів на усіх рівнях життєдіяльності створює умови для популяризації відновних практик, що сприяє формуванню якісно нових відносин у суспільстві. Зазначене вище звертає увагу на відсутність кваліфікованих кадрів, здатних ефективно вирішувати конфлікти та відсутність такої спеціальності як «медіатор» чи спеціалізації у суміжних сферах (педагогіка, психологія, соціальна педагогіка/робота, право). Надзвичайно гостро проблема мирного врегулювання конфліктів звучить в аспекті реформування школи. Загальноосвітня школа сприяє всебічному розвитку особистості учня, формуванню цінностей та засвоєнню моделей поведінки з ровесниками, проте часті явища цькування, булінгу, високий рівень конфліктності серед учнів не дозволяє в повній мірі досягти поставлених цілей. Педагоги виявилися не готовими ефективно вирішувати окреслені проблеми, оскільки освітня модель вирішення конфліктів базується на адміністративно-директивних методах. Відчувається потреба в підготовці педагогів-медіаторів, які б в своїй професійній діяльності впроваджували відновні практики такі як медіація.

Питання організації фахової підготовки студентів педагогічних спеціальностей вивчали А. Алексюк, І. Бех, С. Гончаренко, М. Євтух, І. Зязюн, А. Капська, Л. Кондрашова, А. Кузьмінський, С. Сисоєва та ін. Причини та шляхи вирішення конфліктів йдеться у працях О. Бодальова, Ф. Бородкіна, В. Журавльова, А. Зайцева, Г. Ложкіна, М. Пірен, Н. Повакель та ін.

Окремі аспекти впровадження медіації знайшли досліджували Н. Александер, О. Аллахвердова, А. Біцай, Л. Боуль, Р. Буш, М. Поліщук, Ю. Притика, А. фон Хертел, Д. Фолджер та ін.

Проте наразі в науковій літературі проблема підготовки медіаторів в процесі фахової підготовки майбутніх педагогів не знайшла широкого відображення.

Метою статті є експериментальна перевірка алгоритму підготовки майбутніх педагогів до впровадження медіації в умовах ВНЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Побудова мирного освітнього середовища в навчальному закладі відбувається шляхом впровадження відновного підходу (системний підхід до вирішення конфліктних ситуацій, який передбачає відновлення порушених конфліктом соціально-психологічного стану, зв'язків та відносин у житті його учасників та їхнього соціального оточення; виправлення спричиненої конфліктом шкоди) [1]. У перекладі з латинської мови «mediatio» означає «посередництво» [2]. Медіація – це добровільний і конфіденційний процес, у якому нейтральна третя особа (медіатор) допомагає сторонам знайти взаємоприйнятний варіант вирішення ситуації, що склалася [3, с. 64]. Незважаючи на те, що останнім часом медіація набуває широкого розголосу як альтернативний метод вирішення спорів (в суді), все ж у педагогіці вона розглядається як

інноваційний метод роботи педагога з міжособистісними та між груповими конфліктами, які виникають з учасниками навчально-виховного процесу.

Ц. Шамлікашвілі і М. Хазанова презентують медіацію як соціальний інструмент створення в школі безпечного і комфортного середовища шляхом попередження і розв'язання суперечок і конфліктів між учасниками педагогічного процесу [4]. Проте слід зазначити, що відповідно від сфери виникнення конфлікту медіація може бути сімейною, корпоративною, адміністративною. Для студентів педагогічних спеціальностей основним видом медіації, яку їм доведеться впроваджувати є шкільна медіація, яку Н. Білик визначає як технологію роботи з конфліктом, яка передбачає системне включення в роботу підготовленого медіатора [5]. Базою для впровадження медіації в навчальному закладі К. Кронін-Лемп і Р. Кронін-Лемп вважають запровадження «відновлювальної шкільної культури», яка передбачає що в процесі вирішення конфлікту, її сторони спільно в процесі комунікації формують новий погляд на ситуацію та впроваджують дії, спрямовані на відновлення стосунків. Відновлювальна шкільна культура приводить до позитивних відносин у шкільному співтоваристві: збільшує залученість учнів до шкільного життя та підвищує їхню загальну успішність [6]. Варто підкреслити, що такий підхід передбачає організацію навчально-виховного процесу в закладі спираючись на гідність та повагу у відносинах між усіма учасниками навчального процесу.

Як правило, в процесі шкільної медіації медіатором виступає педагог з числа педагогічного колективу навчального закладу, проте для дотримання принципу нейтральності медіації, школа може запрошувати фахівців з інших установ (громадських організацій тощо). Така ситуація значно підвищує попит на підготовлених фахівців в сфері медіації. Зазначимо, що медіатором вважається фахівець, який пройшов відповідне навчання, володіє технікою вирішення конфліктів, який однаково підтримує сторони конфлікту та допомагає їм знайти взаємоприйнятне рішення [3]. Незважаючи на те, що в період військового конфлікту та підвищення соціальної напруги питання мирного вирішення конфліктів набуває надзвичайної актуальності і фахівці з медіації мають працювати в переважній більшості державних установ освітньої та соціальної сфер, питання підготовки медіаторів все ж залишається у сфері інтересів громадських організацій (які фінансують цей процес за кошти міжнародних донорів) або об'єднань медіаторів, які здійснюють навчання за кошт фізичних осіб.

У проекті Закону України «Про медіацію» [7] зазначено (у статті 14), що професійне навчання медіаторів буде проводити фізичними та юридичними особами, програми яких будуть акредитовані об'єднаннями медіаторів, а також/або навчальними закладами, програми яких будуть акредитовані відповідно до закону. З цього можна зробити припущення, що в найближчому часі спеціальність або спеціалізацію «медіація» буде запропоновано для вивчення студентам вищих навчальних закладів. Про це свідчить запровадження в 2017 р. спеціалізації «Врегулювання конфліктів та медіація» (спеціальність 054 Соціологія) в КПІ ім. І. Сікорського. Також вагомим кроком в популяризації медіації вважаємо прийняття Державного стандарту з надання соціальної послуги посередництва (медіації) [8], яким передбачено введення такої посади як медіатор в систему центрів соціальних служб для дітей, сім'ї та молоді. Така ситуація найближчим часом може сприяти збільшенню на фахівців, які є дипломованими (сертифікованими) медіаторами.

Нині професійне навчання медіаторів здійснюють ряд організацій, серед яких РГО «Жіночі ініціативи» (м. Пирятин, Полтавська область), Інститут миру і порозуміння (м. Київ), Одеська обласна група медіації (м. Одеса), Подільський центр медіації (м. Вінниця), Тренінг Центр (м. Львів), Українська академія медіації (м. Одеса), Український центр медіації при КМБШ (м. Київ), Центр права та посередництва (м. Харків), Школа медіації Академії адвокатури України (м. Київ), ГО «Ла Страда Україна» (м. Київ). Однією із перших спроб ознайомлення педагогів з поняттям медіації є впровадження спецкурсу «Базові навички медіатора в навчальному закладі. Забезпечення участі жінок і дітей у вирішенні конфліктів та миробудуванні» на базах регіональних інститутів підвищення кваліфікації педагогічних працівників у 2017 році з ініціативи ГО «Ла Страда Україна».

Проте ситуацію з підготовки педагогів медіаторів в умовах ВНЗ вважаємо не такою позитивною. В. Поліщук визначає професійну (фахову) підготовку як процес і результат

набуття цінностей соціально-педагогічної діяльності, професійно-необхідних знань, умінь та навичок, професійно важливих особистісних якостей [9, с. 139]. В умовах демократизації суспільства, вважаємо, що фахова підготовка майбутніх педагогів має відбуватися з врахуванням актуальних потреб соціуму, серед яких миробудування посідає одне з головних місць.

В процесі здобуття освіти студенти педагогічних спеціальностей вивчають ряд дисциплін («Загальна психологія», «Педагогіка», «Основи конфліктології», «Соціологія», «Психологія спілкування» та ін.) покликаних розвинути їх комунікативні навички, розвинути навички емпатії, знайомляться з базовими поняттями конфліктології. Проте цих знань виявляється недостатньо для організації безконфліктної комунікації в реальних умовах виховання учнів, взаємодії з батьками та іншими педагогами. В цьому аспекті варто приділити увагу формуванню готовності майбутніх педагогів до впровадження медіації.

О. Тютюнник зазначає, що проблему професійної готовності можна розглядати в рамках двох ключових підходів: функціональному і особистісному. Прихильники функціонального підходу (Е. Ільїн, Е. Кузьмін, Н. Левітов, В. М'ясищев, К. Платонов, В. Серіков та ін.) характеризують готовність як певний функціональний, психічний стан, що забезпечує успішність виконання професійних дій. Прихильники особистісного підходу (Л. Вейланде, М. Д'яченко, Л. Кандилович, В. Сластьонін та ін.) під готовністю розуміють інтегральне особистісне утворення, систему якостей, що забезпечують ефективність професійної діяльності фахівця. Це дозволяє визначити *готовність майбутніх педагогів до впровадження медіації* як специфічну професійну характеристику особистості, яка включає наявність спеціальних знань в сфері конфліктології і специфіки вирішення конфліктів, спектру умінь, які необхідні для впровадження медіації, комплексу індивідуально-психологічних якостей, мотивації до здійснення відновної практики, професійної спрямованості на миро творчість у педагогічній діяльності.

Серед якостей, які визначають готовність до впровадження медіації слід виділити: стресостійкість нейтральність відповідальність доброзичливість чесність наполегливість, адекватна самооцінка тактовність, толерантність, гнучкість мислення. У таблиці 1 представлено знання, уміння та навички, які майбутні медіатори з числа студентів педагогічних спеціальностей мають опанувати та сформувані під час навчання у ВНЗ.

Таблиця 1

**Знання, уміння та навички готовності
студента педагогічної спеціальності до впровадження медіації**

Знання	Уміння та навички
Державної політики щодо світобудови	організації медіативної бесіди
суть поняття «конфлікт», його причини, динаміка розвитку, наслідки.	навички роботи з емоціями іншої людини
шляхи вирішення конфліктів, відновні практики	проводити попередню формальну оцінку ризиків, управляти будь-якими встановленими ризиками під час процесу медіації
процедура медіації	комунікативні уміння
підходити до впровадження медіації цінностями та принципами медіації як інструменту вирішення конфліктів, що базується на врахуванні інтересів сторін	вміння спілкуватись «нейтральною» мовою відмовитися від здійснення медіації, якщо наявні обставини не дозволяють її проводити об'єктивно по відношенню до сторін або у випадку, коли конфлікт не може бути врегульовано за допомогою медіації;
найкращими практиками впровадження шкільної медіації в навчальних закладах	забезпечувати дотримання основних прав сторін при проведенні медіації;
поняття та види гендерно зумовленого насильства	визначати види гендерно зумовленого насильства;
нормативно-правові акти щодо застосування медіації в навчальних закладах;	дотримуватися принципів світобудови;
методологію профілактики конфліктів у навчальних закладах	проводити профілактичну роботу щодо виникнення конфліктів у навчальному закладі;

Знання	Уміння та навички
принципи, засоби, методи збору, систематизації, узагальнення і використання інформації під час медіаційних зустрічей;	дотримуватися етичних норм, поважати права сторін конфлікту,
особливості відновлювальної комунікації;	дотримуватися принципів медіації;
принципи медіації;	трансформувати конфлікт
організаційно-методичні та психолого-педагогічні аспекти формування розуміння поняття та практики світобудови;	надавати будь-які консультації та пояснення сторонам для пошуку взаємоприйняттого рішення;
сутність політичних, правових, патріотичних, моральних, релігійних, естетичних поглядів сучасної молоді.	зберігати конфіденційність інформації, отриманої під час медіації;

Готовність майбутніх педагогів до реалізації медіативної практики визначається також їх рівнем конфліктологічної компетентності (здатності ефективно взаємодіяти з іншими людьми, досягати консенсусу, запобігати проблемним та конфліктним ситуаціям і вирішувати їх на засадах гуманності, толерантності, відповідальності, співпраці [3]). Дуже важливо, щоб особиста позиція медіатора збігалася з його життєвими цінностями, якщо медіатор в особистому житті має багато невирішених конфліктів, деструктивну тактику виходу з суперечок, то його можливість бути нейтральною стороною в медіації є достатньо низькою. Слушно зазначити думку Л. Петровської, яка підкреслює, що показником зрілого, компетентного спілкування є гнучкість в адекватній зміні психологічних позицій [10].

Загалом рівні розвитку готовності майбутніх педагогів до реалізації медіації можна визначити як високий, достатній та низький, показники яких представлені у таблиці 2.

Таблиця 2

**Рівні розвитку готовності
студента педагогічної спеціальності до впровадження медіації**

Рівні	Показники
Високий	наявність позитивного ставлення до миробудування, стійкого інтересу до питань конфліктології, саморефлексія, адекватність самооцінки, високий рівень діагностики структури і причин конфлікту, розрізнення об'єктивних та суб'єктивних чинників конфліктів, навички «зчитування» невербальної інформації; ефективне ведення діалогічного мовлення, незастосування конфліктогенів спілкування, позитивний вплив на учасників конфлікту, ефективна організація роботи в постконфліктній ситуації, спрямована на подолання деструктивних наслідків конфлікту й налагодження взаємин його учасників, правильна оцінка ситуації й передбачення розвитку конфлікту, його впливу і наслідків на психологічний клімат у колективі
Достатній	Прийняття цінностей миробудування, наявність знань у сфері конфліктології, епізодична саморефлексія, адекватність самооцінки, наявність умінь діагностики структури і причин конфлікту, розрізнення чинників конфліктів, достатні навички невербальної інформації; посереднє ведення діалогічного мовлення, позитивний вплив на учасників конфлікту, навички організації підтримки постконфліктній ситуації в нетривалий період, уміння передбачити наслідки розвитку конфлікту для особистості.
Низький	відсутність розуміння або негативне прийняття цінностей миро будування, відсутність знань з основ конфліктології, низький рівень рефлексії, уміння визначити причини конфлікту без врахування його об'єктивних та суб'єктивних чинників, відсутні навички аналізу невербальної комунікації, застосування конфліктогенів у особистому та професійному спілкуванні, наявність деструктивних тактик вирішення конфліктів, відсутність плану супровідної роботи в постконфліктній період, неможливість передбачити наслідки конфлікту.

Під час емпіричного дослідження нами проводилася діагностика рівня готовності студентів (ОР магістр) спеціальностей початкова освіта та соціальна педагогіка до

впровадження медіації. Вибірка становила 244 респонденти з яких 124 – експериментальна група (ЕГ), 120 – контрольна.

Дослідження проводилося в три етапи:

- констатувальний етап передбачав первинну діагностику рівня готовності майбутніх педагогів до впровадження медіації;
- на формульовальному етапі відбувалась розробка алгоритму підготовки майбутніх педагогів до медіативної практики;
- контрольний зріз формульовального етапу дослідження дозволив відслідкувати ефективність впровадження алгоритму підготовки майбутніх педагогів до впровадження медіації.

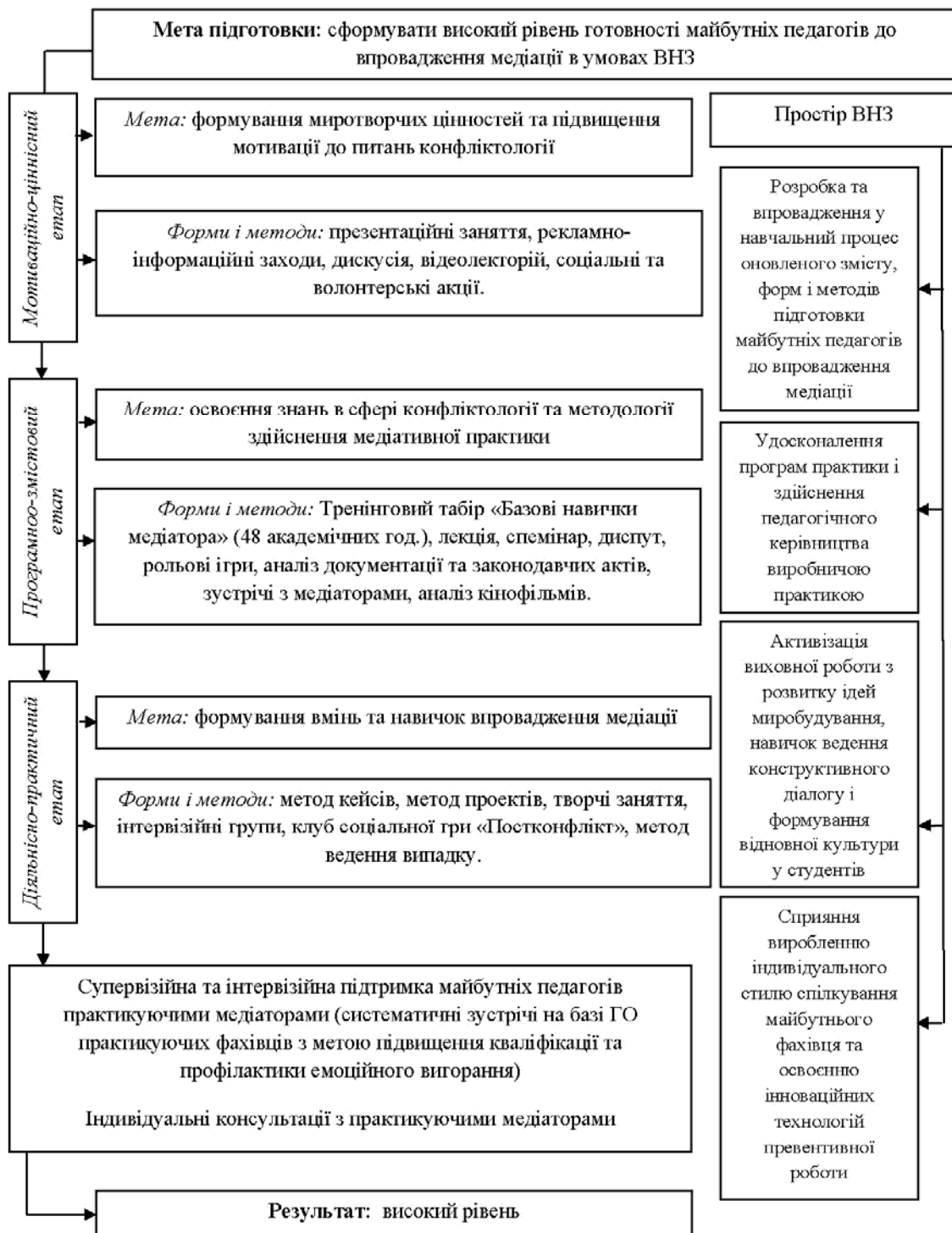

Рис. 1. Процедура підготовки майбутніх педагогів до впровадження медіації

З цією метою на *констатувальному етапі експерименту* використано комплекс діагностичних методик: Методика «Ціннісні орієнтації» М. Рокича, методика Д. Джонсона та Ф. Джонсона на визначення стилів поведінки у конфлікті, авторський тест з основ конфліктології, вивчення документації, Оцінка готовності й адаптованості особистості до педагогічної діяльності (В. Симонов, Ю. Деменьтьєва). Додатковим методом збору інформації виступив метод інтерв'ю, яке було проведено шляхом відповідей респондентів на стандартизований перелік запитань, які стосуються навчання та майбутньої діяльності.

Узагальнені результати рівнів готовності майбутніх педагогів до впровадження медіації засвідчили, що більша частина студентів експериментальної (53,3%) та контрольної (51,6%) груп мали низький рівень готовності. Значна частина (31,5% ЕГ та 35,1% КГ) характеризувалися достатнім рівнем готовності до медіативної практики. Високий рівень готовності властивий лише 13,2% респондентам ЕГ та 13,3% – КГ.

Аналізуючи результати констатувального етапу дослідження можемо зазначити, що проблема низького рівня готовності майбутніх педагогів до впровадження медіації спричинена відсутністю комплексної підготовки студентів до відновної практики, браку медіаторів-практиків у ВНЗ, відсутністю методичного забезпечення цього процесу.

На *формульовальному етапі дослідження* було розроблено і впроваджено процедуру підготовки майбутніх педагогів до впровадження медіації, елементи якої представлено на *рис. 1*. Зазначимо, що процедуру підготовки майбутніх педагогів до впровадження медіації розглядаємо як майже чітку послідовність заходів, спрямованих на формування готовності до медіативної практики, що охоплює кілька етапів (мотиваційно-ціннісний, програмно-змістовий, діяльнісно-практичний). Запропонована процедура була впроваджена під час вивчення курсу «Базові навички медіатора. Миробудування в системі освіти» (за вибором студента, 2016/17 навчальний рік).

Контрольний зріз формульовального етапу дослідження дав змогу перевірити ефективність впровадження процедури підготовки майбутніх педагогів до медіативної практики у процесі їх фахової підготовки.

Отримані дані (*рис. 2*) продемонстрували збільшення кількості студентів з високим рівнем готовності до медіації в ЕГ – на 11,9%, а в КГ – лише на 2,5%; із достатнім рівнем в ЕГ – на 12%, а в КГ цей показник знизився на 4,2%. Водночас спостерігається суттєве зменшення кількості студентів з низьким рівнем готовності ЕГ – на 21,9%, в той час як у КГ цей показник – 1,7%, що свідчить про перевагу авторської методики.

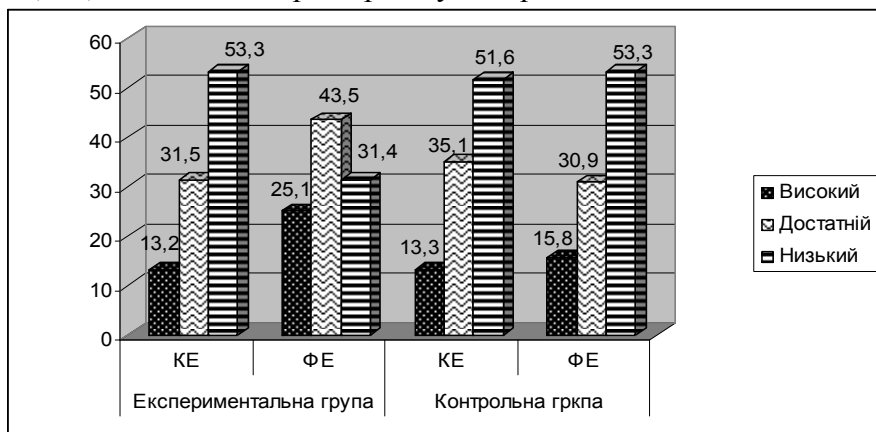

Рис.2. Динаміка зростання рівнів готовності майбутніх педагогів до впровадження медіації

Виявлені результати дослідно-експериментальної роботи підтвердили реалізацію мети, поставлених завдань, а також ефективність процедури, змісту, форм і методів підготовки майбутніх педагогів до медіативної практики.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Питання підготовки медіаторів набуває популярності у зв'язку з ситуацією, яка склалася в державі. Перед системою вищої освіти постає завдання ініціювати зміни в процесі підготовки майбутніх педагогічних працівників, які в подальшому візьмуть на себе відповідальність за створення мирного освітнього простору для майбутнього покоління. Проблема підготовки медіаторів з числа

педагогів не вичерпується проведенням дослідженням. *Перспективними* напрямками наукових пошуків можуть стати: використання технології медіації у роботі з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах; механізми впровадження медіації силами об'єднаних територіальних громад; розробка методичного забезпечення реалізації технології медіації у загальноосвітніх навчальних закладах.

Список бібліографічних посилань

1. Карнозова Л. М. Включение программ восстановительной ювенальной юстиции в работу суда: методическое пособие. М.: Информполиграф, 2009. 108 с.
2. Школьная медиация // Словарь медиатора. Центр медиации и права. URL: <http://www.mediacia.com/wordmed.htm> (дата звернення: 10.01.2018 р.).
3. Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації: соціально-педагогічний аспект. Навч.-метод. посібник. Київ: Стеценко В.В. 2016. 192 с.
4. Шамликашвили Ц.А., Хазанова М.А. Метод «школьная медиация» как способ создания безопасного пространства и его психологические механизмы. *Психологическая наука и образование*. 2014. №2. С. 26–33
5. Білик Н.Л. Соціально-педагогічна технологія медіаторства у вирішенні конфліктів між молодшими підлітками: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці, 2017. 228 с.
6. Кронин-Лэмп К., Кронин-Лэмп Р. Развитие восстановительной культуры школы: слияние личного и профессионального «пути паломника». URL: <http://narlibrus.wordpress.com>. (дата звернення: 13.01.2018 р.).
7. Про медіацію. Проект Закону України № 3665 від 17.12.2015. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57463 (дата звернення: 13.01.2018 р.).
8. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації) № z1243-16 від 13.10.17. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16> (дата звернення: 13.01.2018 р.).
9. Поліщук В. А. Теорія та методика професійної підготовки соціальних педагогів в умовах неперервної освіти: монографія / за ред. Н. Г. Ничкало. Тернопіль : ТНПУ, 2006. 242 с.
10. Тютюнник О. В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до профілактики наркотичної залежності серед старшокласників: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Черкаський національний університет імені Б.Хмельницького. Черкаси, 2010. 248 с.
11. Петровская Л. А. К вопросу о природе конфликтной компетентности. *Вестник Московского университета*. Сер. 14. Психология. 1997. № 4. С. 41–45

References

1. Karnozova L.M., (2009). *Inclusion of programs of restorative juvenile justice in the work of the court*. Moscow: Informpoligraf.
2. School mediation. *Dictionary of mediator. Center for Mediation and Law*. Retrieved 10/01/2018, from www.mediacia.com/wordmed.htm
3. *Building peace. Prevention and conflict resolution using mediation: the socio-pedagogical aspect. Teaching methodological manual*. (2016). Kyiv: Stetsenko V.V.
4. Shamlikashvili, Ts.A., Khazanova, M.A. (2014) Method "school mediation" as a way to create a safe space and its psychological mechanisms. *Psychological Science and Education*. 2, 26–33
5. Bilyk, N. (2017). *Socio-pedagogical technology of mediation in solving conflicts between younger teens* (PhD dissertation). Chernivtsi: Chernivtskyi National University named by Yuriy Fedkovych.
6. Cronin-Lamp, K. Cronin-Lamp R. *The development of the school's restorative culture: the merging of the personal and professional "pilgrimage"*. Retrieved 13/01/2018, from <http://narlibrus.wordpress.com>.
7. *About mediation*. Draft Law of Ukraine No. 3665 dated 17.12.2015. Retrieved 13/01/2018, from w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57463
8. *On Approval of the State Standard for Social Services in Intermediation (Mediation)* N. z1243-16 dated 13.10.17 Retrieved 13/01/2018, from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16>
9. Polishchuk, V.A (2006). In N.G. Nychkalo (Ed.). *Theory and methodology of vocational training of social pedagogues in the conditions of continuous education*. Ternopil: TNPU (in Ukr.).
10. Tiutiunyk, O.V. (2010). *Preparation of future social teachers for the prevention of drug dependence among senior pupils* (PhD dissertation) Cherkassy: Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy (in Ukr.)
11. Petrovskaya, L.A. (1997). On the nature of conflict competence. *Newsletter of Moscow University. Series 14 Psychology*, 4. 41–45 (in Rus.)

KULINCHENKO Oleksandr,

Ph.D in Pedagogy, vice-principal of administrative and economic, social and educational work,
State University of Infrastructure and Technology
e-mail: kulinchenkooleksandr@gmail.com

TRAINING OF FUTURE TEACHERS FOR THE IMPLEMENTATION OF MEDIATION

Abstract. *Introduction. Reforming of the education system puts new demands TO future teachers, especially in the field of forming a peaceful educational environment. The school's space is a socializing factor in the development of the pupil's personality, which should be free from aggression, all manifestations of violence and discrimination. Future teacher should be prepared for constructive dialogue, effective solution of conflicts in*

educational institutions and creation of conditions for the comprehensive development of participants in the educational process. All this requires solving the problem of mediators' professional training among future teachers.

The purpose of the article is an experimental verification of the algorithm in future teachers' training for the implementation of mediation at higher educational establishments (universities).

The article analyzes the essence of the concept of mediation, the implementation features of mediation at an educational establishments, the role and requirements of a teacher-mediator. The importance of forming a "restorative school culture" in the collective of the general school (primary and secondary) was emphasized as an important condition for the implementation of mediation and of pupils' education on the basis of democratic values. The present state of mediator training is presented in Ukraine in the public and private sectors. The legislative framework outlines the main provisions for the implementation of mediation in Ukrainian society.

Methods. The methods for diagnosing of the level of future teachers' readiness were: Methodology "Valuable orientations" by M. Rokych, the method of D. Johnson and F. Johnson on determining the behavior styles in the conflict, author's test on the basics of conflictology, studying of documentation, assessment of readiness and adaptability of the person to pedagogical activity (V. Symonov, Y. Dementieva), interview method.

Originality. The article offers an interpretation of the term "readiness of future teachers to implement mediation" with the corresponding levels of development and indicators. The qualities, knowledge and skills of students of pedagogical specialties are outlined, which are characterizing readiness for mediation practice. The stages of the algorithm for the training of future teachers are presented, which are for the implementation of mediation with the logically-constructed stages of implementation (motivational-value, program-content, activity-practical). Effective preparation for the implementation of mediation provides a variety of forms and methods, as well as the consideration of resources of the higher educational institution.

Results. There is the effectiveness of the implemented algorithm of technology, which is for the training of future teachers for medical practice, it is evidenced by the dynamics of the respondents of the experimental group: an increase in the number of students with high (11.9%) and sufficient (12%) and a decrease in the indicators of low (21.9%) levels of readiness. At the same time, the dynamics of changes in the control group is insignificant and fluctuates within the limits of 1–4%, which is caused by personal factors.

Conclusion. The results of the research demonstrate the effectiveness of the implemented algorithm and confirm the need for students to develop knowledge in the field of conflictology. It is determined that the priority steps that will facilitate the preparation of future mediators are introduction of updated content, forms and methods of training, improvement of programs for practice and implementation of pedagogical leadership in the educational process, activization of educational work on the development of world-building ideas, and constructive dialogue skills.

Key words: mediation; school mediation; mediator; restorative practices; readiness; conflict competence.

Одержано редакцією 24.01.2018
Прийнято до публікації 02.02.2018